

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

 <https://innoworld.net>

 +998335668868

ILMIY JURNAL

IC²I JOURNALS
MASTER LIST

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
NUMBER
FOR
IDENTIFICATION
OF
PUBLISHED
MATERIAL

doi

zenodo

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBID

Google Scholar

open access.nl

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

**3-JILD, 5-SON
2026**

Jurnal quyidagi xalqaro bazalarda indekslanadi:

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

**Academic
Resource
Index**

DRJI Directory of Research Journals Indexing

Ilmij jurnalning rasmiy sayti:

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

3-JILD, 5-SON | MAY - 2026 |

+99833 5668868 | www.innoworld.net | @Anvarbek_PhD

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SHAXSIY MA'LUMOTLARNI HIMOYA QILISH MUAMMOLARI

Abdullayev Sunnat Nurullayevich.

Sarbon universiteti Davlat va jamiyat boshqaruvi yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Mazkur tezisdagi raqamli iqtisodiyot sharoitida shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilishning dolzarb muammolari tahlil qilinadi. Xususan, ma'lumotlarning noqonuniy yig'ilishi, kiberxavfsizlik tahdidlari, huquqiy tartibga solishdagi kamchiliklar va foydalanuvchilarning raqamli savodxonligi pastligi kabi masalalar yoritilgan. Shuningdek, mazkur muammolarni bartaraf etish bo'yicha amaliy taklif va tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: Kiberxavfsizlik, raqamli iqtisodiyot, huquqiy himoya, shaxsiy ma'lumotlar, axborot xavfsizligi.

Abstract: This thesis analyzes the pressing issues of personal data protection in the context of the digital economy. In particular, it highlights problems such as the illegal collection of data, cybersecurity threats, shortcomings in legal regulation, and the low level of digital literacy among users. Additionally, practical recommendations and proposals for addressing these issues are provided.

Keywords: Cybersecurity, digital economy, legal protection, personal data, information security.

Аннотация: В данной работе анализируются актуальные проблемы защиты персональных данных в условиях цифровой экономики. В частности, рассматриваются такие вопросы, как незаконный сбор данных, угрозы кибербезопасности, недостатки правового регулирования и низкий уровень цифровой грамотности пользователей. Также предлагаются практические рекомендации и меры по устранению данных проблем.

Ключевые слова: кибербезопасность, цифровая экономика, правовая защита, персональные данные, информационная безопасность.

Kirish. Hozirgi globallashuv davrida raqamli iqtisodiyot jamiyat rivojining muhim omiliga aylanmoqda [1]. Elektron tijorat, onlayn xizmatlar, mobil ilovalar va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi natijasida inson faoliyatining ko'plab jihatlari raqamlashtirildi. Natijada, shaxsiy ma'lumotlar muhim iqtisodiy resurs sifatida muhim ahamiyat kasb etmoqda [2]. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi bilan birga ma'lumotlarning hajmi ham keskin ortib bormoqda. Ushbu ma'lumotlar xizmatlar sifatini oshirish va boshqaruv samaradorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Biroq, ularning keng miqyosda yig'ilishi va qayta ishlanishi shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish zaruratini yanada kuchaytirmoqda.

Ayniqsa, ma'lumotlarning noqonuniy yig'ilishi, kiberxavfsizlik tahdidlari, hamda, huquqiy tartibga solishdagi kamchiliklar shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligiga jiddiy xavf tug'dirmoqda. Shu sababli raqamli iqtisodiyot sharoitida shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish masalasini o'rganish va samarali yechimlar ishlab chiqish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism. Shaxsiy ma'lumotlar deganda shaxsni bevosita yoki bilvosita aniqlash imkonini beruvchi har qanday axborot tushuniladi [3]. Bularga ism-sharif, yashash manzili, telefon raqami, elektron pochta manzili, biometrik va moliyaviy ma'lumotlar kiradi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida ushbu ma'lumotlar turli axborot tizimlari, onlayn platformalar va mobil ilovalar orqali keng miqyosda yig'iladi, saqlanadi va qayta ishlanadi. Bu esa ularni himoya qilish masalasini dolzarb qiladi.

Birinchi muammo — shaxsiy ma'lumotlarning noqonuniy yig'ilishi va ulardan maqsadsiz foydalanishidir. Amaliyotda ayrim tashkilotlar foydalanuvchilarning to'liq roziligini olmasdan turib ma'lumotlarni yig'adi [4] hamda ularni uchinchi shaxslarga uzatadi. Ba'zi hollarda foydalanuvchilar maxfiylik siyosati bilan yetarlicha tanishmasligi ham muammoni kuchaytiradi. Ushbu muammoni hal etish uchun "xabardor rozilik" tamoyilini qat'iy joriy etish, maxfiylik siyosatini oddiy va tushunarli shaklda taqdim etish, shuningdek, tashkilotlar tomonidan ma'lumotlardan foydalanishda to'liq shaffoflikni ta'minlash zarur.

Ikkinchi muammo — kiberxavfsizlik tahdidlari bilan bog'liq. Xakerlik hujumlari, fishing, zararli dasturlar va ijtimoiy muhandislik usullari orqali foydalanuvchilarning shaxsiy ma'lumotlari qo'lga kiritilmoqda [5]. Bu holat nafaqat axborot xavfsizligiga, balki fuqarolarning moliyaviy va shaxsiy hayotiga ham jiddiy zarar yetkazadi. Buni bartaraf etish uchun zamonaviy kriptografik himoya usullarini qo'llash, ikki va ko'p bosqichli autentifikatsiya tizimlarini joriy etish, tizimlarni muntazam yangilab borish hamda kiberxavfsizlik monitoringini kuchaytirish lozim.

Uchinchi muammo — huquqiy tartibga solishdagi kamchiliklardir [6]. Mavjud qonunchilik bazasi ayrim hollarda tez rivojlanayotgan raqamli texnologiyalar ortidan yetib bormayapti. Natijada yangi turdagi axborot xavflarini tartibga solishda bo'shliqlar yuzaga kelmoqda. Bu muammoni hal qilish uchun milliy qonunchilikni takomillashtirish, uni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish, shuningdek, nazorat va javobgarlik mexanizmlarini kuchaytirish zarur.

To'rtinchi muammo — foydalanuvchilarning raqamli savodxonligi yetarli darajada emasligidir [7]. Ko'plab foydalanuvchilar shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish qoidalariga amal qilmaydi, kuchsiz parollardan foydalanadi yoki shubhali havolalarga kirib ketadi. Bu esa ma'lumotlarning oson o'g'irlanishiga olib keladi. Ushbu muammoni kamaytirish uchun aholining raqamli savodxonligini oshirish, axborot xavfsizligi bo'yicha doimiy targ'ibot ishlarini olib borish va ta'lim tizimida maxsus kurslarni joriy etish muhimdir.

Bundan tashqari, katta ma'lumotlar (Big Data) va sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi ham yangi xavflarni yuzaga keltirmoqda. Ushbu texnologiyalar yordamida foydalanuvchilarning xulq-atvori va shaxsiy xususiyatlari chuqur tahlil qilinadi, bu esa xizmatlar sifatini oshirsa-da, shaxsiy hayot daxlsizligiga tahdid solishi mumkin. Buning oldini olish uchun ushbu sohada

aniq etik me'yorlarni belgilash, algoritmik shaffoflikni ta'minlash va ma'lumotlardan foydalanishga qat'iy huquqiy cheklovlar o'rnatish zarur.

Shunday qilib, har bir muammo o'ziga mos yechimlarni talab qiladi va ularni tizimli hamda kompleks yondashuv asosida amalga oshirish raqamli iqtisodiyot sharoitida shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyot sharoitida shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish bugungi kunda eng dolzarb va murakkab muammolardan biri hisoblanadi. Axborot texnologiyalarining tez sur'atlarda rivojlanishi, ma'lumotlar hajmining keskin ortishi hamda ularning keng miqyosda qayta ishlanishi ushbu sohaning ahamiyatini yanada oshirmoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, shaxsiy ma'lumotlarning noqonuniy yig'ilishi, kiberxavfsizlik tahdidlari, huquqiy tartibga solishdagi kamchiliklar va raqamli savodxonlikning pastligi asosiy muammolar sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu bilan birga, Big Data va sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi ham yangi xavf-xatarlarni yuzaga keltirmoqda [8]. Mazkur muammolarni samarali hal etish uchun kompleks yondashuv talab etiladi [9]. Ya'ni, qonunchilikni takomillashtirish, kiberxavfsizlik tizimlarini kuchaytirish, raqamli savodxonlikni oshirish hamda tashkilotlar faoliyatida shaffoflikni ta'minlash muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, davlat, xususiy sektor va jamiyat o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash ham zarur hisoblanadi. Umuman olganda, shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlash raqamli iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi va fuqarolarning huquqlarini himoya qilishning muhim sharti bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. — Toshkent: “O'zbekiston”, 2023 (yangi tahrir).
2. Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston strategiyasi. — Toshkent: “O'zbekiston”, 2021.
3. Shaxsiy ma'lumotlar to'g'risida Qonun. — 2019-yil 2-iyulda qabul qilingan, O'RQ-547-son. // Lex.uz.
4. Understanding Privacy / Daniel J. Solove. — Cambridge, MA: Harvard University Press, 2008.
5. Kiberxavfsizlik to'g'risida Qonun. — 2022-yil 15-aprel, O'RQ-764-son. // Lex.uz.
6. Axborotlashtirish to'g'risida Qonun. — 2003-yil 11-dekabr, O'RQ-560-II. // Lex.uz.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari. — Toshkent, 2018–2024-yillar. // Rasmiy manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti rasmiy sayti (president.uz).
8. Islom Karimov. Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch. — Toshkent: “Ma'naviyat”, 2008.
9. The Rise of the Network Society / Manuel Castells. — Oxford: Blackwell Publishers, 1996 (keyingi nashrlar: 2010).
10. Asian Data Privacy Laws: Trade and Human Rights Perspectives / Graham Greenleaf. — Oxford: Oxford University Press, 2014.

